

LEGYÉL TE IS MADARÁSZ!

Levelező vetélkedő

2. forduló

5-8. osztály feladatai

MEGOLDÁSOK

3. FELADAT: Büszke apák és csemetéik

A képeken öreg hímeket és csemetéiket láthatjátok. Nézzétek meg alaposan őket (a csőrök, lábak formájára, vastagságára különösen ügyeljete!) Próbáljátok megállapítani, melyik apához melyik utód tartozik!

*Egészítsétek ki a madarak neveit, majd írjátok a nevek melletti pontozott vonalakra a madár-
apák (=öreg hímek) fotójának számát és utódaik betűjelét!*

ZÖLD KÜLLŐ **7 OL**

SÜVÖLTŐ **9 NI**

FEKETE RIGÓ **6 S**

TENGELIC **1 T**

VÖRÖSBEGY **8 O**

UHU **3 Ó**

KERTI ROZSDAFARKÚ **5 R**

PARLAGI SAS **4 U**

TÖVISSZÚRÓ GÉBICS **2 G**

*A fentiek alapján írjátok a számok alá a hozzájuk tartozó betűt/betűket, hogy megtudjátok,
hogyan nevezik a madarakkal foglalkozó szakembereket!*

8	5	9	1	7	3	2	4	6
O	R	NI	T	OL	Ó	G	U	S

4. FELADAT: Vonulók és itthon-telelők

A. Mi a **legfőbb oka**, hogy ilyen fáradtságos és veszélyes utazásra vállalkoznak a madarak évről-évre? Írjátok a pontozott vonalra!

táplálékhiány

B. Kiket láthatunk itthon hazai madaraink közül és kik költöznek el? Keressétek meg a betűrácsban rejtőző 16 madár nevét és válogassátok szét őket!

Állandó madarak:

fekete harkály, egerészölyv, kék cinege, csuszka, tengelic, zöldike, ószapó, gyöngybagoly

Vonuló (költöző) madarak:

gyurgyalag, fitiszfüzike, kakukk, töviszúró gébics, fülemüle, barázdabillegető, sárgarigó, barátposzáta

E	K	E	F	E	K	E	T	E	H	A	R	K	Á	L	Y	S
T	B	G	Y	U	R	G	Y	A	L	A	G	Y	O	R	F	A
Ö	F	A	N	S	K	I	T	Z	U	L	Y	Ó	B	Í	C	D
V	E	N	R	I	Á	L	K	Ő	R	M	Ö	D	É	N	V	O
I	V	A	P	Á	N	R	U	S	Z	Á	N	T	E	L	A	F
S	É	D	Z	N	Z	I	G	Y	U	N	G	Ő	P	F	B	Ü
S	Á	R	Ö	Z	O	D	R	A	C	S	Y	S	Z	B	A	L
Z	M	T	L	A	R	T	A	N	R	I	B	Z	Ú	G	R	E
Ú	D	E	D	N	O	G	É	B	V	I	A	A	L	I	Á	M
R	O	N	I	S	Z	A	K	H	I	N	G	P	O	L	T	Ü
Ó	K	G	K	I	E	N	D	A	L	L	O	Ó	M	É	P	L
G	F	E	E	G	E	R	É	S	Z	Ö	L	Y	V	R	O	E
É	A	L	D	Á	C	G	Z	U	É	R	Y	E	L	A	S	T
B	S	I	E	L	U	K	É	K	C	I	N	E	G	E	Z	A
I	É	C	F	I	T	I	S	Z	F	Ü	Z	I	K	E	Á	R
C	S	U	S	Z	K	A	N	O	Á	V	O	R	A	D	T	Á
S	Ó	T	B	I	P	R	K	A	K	U	K	K	C	S	A	Ő

5. FELADAT: Nagy utazás

Mi a helyes válasz a kérdésekre? Karikázzátok be!

1. *Hová vonulnak az európai madarak télre?*

- A. Afrikába
- B. Először a Földközi-tenger vidékére, és aki ott nem fér el, azok továbbvonulnak Afrikába.
- C. Egy részük a Földközi-tenger partvidékére, másik részük Afrikába, de fajonként egy adott területről mindig ugyanabba a térségbe mennek.

2. *Afrikában mintegy 70 milliárd madár (egyed) él. Vajon egy helyi fészkelővel ily módon telített területen hol „fér el” az Euráziából telelni érkező 5 milliárd madár?*

- A. Az esőerdők egész évben rengeteg táplálékot nyújtanak, így a tőlünk érkező madarak szinte mindannyian ott telelnék.
- B. Csak át kell repülniük a Földközi-tengert, s az afrikai partokon elég meleg és elegendő táplálék van ahhoz, hogy áttelelhessenek.
- C. Többségük a szavanna-övben telel, mivel itt az esős évszakban sokkal nagyobb a táplálékkínálat, mint ami a „helyi” madarakat az év többi részében eltartja.

3. *Az őszi vonulási időszakban a rovarévó énekesmadarak közül is sokan fogyasztanak bogyókat (pl. bodzát). Mi lehet ennek az oka?*

- A. Az érett bogyók színe hasonlít a táplálékul szolgáló rovarokéra, ezért csipegetik azokat is.
- B. Az ilyenkor könnyen hozzáférhető, magas cukortartalmú bogyók fogyasztásával gyorsabban szert tesznek a vonuláshoz szükséges tartalékokra.
- C. Ebben az időszakban alig akad rovar, ezért kénytelenek bogyókat enni.

4. *A legtöbb vonuló madárfajnál a hímek korábban elhagyják a fészkelőhelyüket. A tojók tovább maradnak a már kirepült fiatalokkal. Miért?*

- A. Az ivarérett hímek már lassabban bírnak csak repülni, ezért hamarabb el kell indulniuk.
- B. A tapasztalt, öreg madarak hamarabb összegyűjtik a vonuláshoz szükséges zsírtartalékot, így hamarabb elindulhatnak. Ez azért előnyös, mert aki korábban indul, az a pihenőhelyeken is több táplálékot talál.
- C. A fiatalokat nehezen tudja a tojó összegyűjteni és rávenni, hogy elhagyják otthonukat.

5. *Költöző madaraink 2/3-a éjszaka vonul. Mi lehet ennek az oka?*

- A. A hallásuk alapján tájékozódnak, s az éjszakai csendben jobban megtalálják az irányt.
- B. Nem férnek el mind a pihenőhelyeken, s így a nappali és éjszakai vonulók kénytelenek váltani egymást.
- C. A hűvösebb, sűrűbb levegőben könnyebb a repülés, éjszaka kevésbé kell tartani a ragadozóktól és nappal több idejük marad táplálkozni is.

6. *A fecskék és a sarlósfecskék nappali vonulók. Vajon milyen magasságban utaznak?*
- A. Nagyon magasan, mindig pontosan 4.000 méteren.
 - B. **Abban a magasságban, ahol a táplálékul szolgáló repülő rovarok repülnek, hiszen ezért vonulnak nappal.**
 - C. Más madarak csapataihoz csatlakoznak, és azokhoz igazodnak.
7. *A nagytestű madarak (pl. gólyák, ragadozó madarak) vonulását a szárazföld felett keletkező, felszálló meleg légáramlatok segítik. Ezekkel nagy magasságokba felemelkednek, s innen szárnycsapás nélkül, hosszan siklanak, míg újból földközelségbe nem érnek. Mi a neve ezeknek a felszálló légtömegeknek?*
- A. **termik**
 - B. ciklon
 - C. monszun
8. *Az éjszaka vonuló madarakat főként a csillagos égbolt segíti a tájékozódásban, de felhős időben, az ég látványa nélkül is képesek folytatni útjukat. Ha a hátukra apró mágnest erősítenek, mégis eltévednek. Vajon miért?*
- A. A mágnes súlya megzavarja az egyensúlyszervüket, ezért nem tudják tartani az útirányt.
 - B. A mágnes befolyásolja a szárnyizmok működését, s azok gyorsabban elfáradnak. Letérnek a megszokott útról, s ez vezet eltévedéshez.
 - C. **Különleges szervükkel érzékelik és felhasználják a Föld mágneses terét tájékozódásukban. Ezt zavarja meg a hátukra erősített mágnes.**
9. *Néhány olyan madárfaj (mint például a csonttollú), akik kisebb számban rendszeresen előfordulnak nálunk telente, bizonyos években hatalmas tömegben jelennek meg. Mi lehet ennek az oka?*
- A. **Abban az évben jól sikerült a költés, de a nagy madárlétszámhoz képest kevés volt a termés (vagy a vastag hó miatt nem hozzáférhető). A táplálékhiány készteti őket vonulásra.**
 - B. Amikor bizonyos létszámot elérnek elindulnak, hogy más területeken élő rokonaikkal keveredjenek.
 - C. Egy különlegesen erős, viharos északi szél sodorja el őket hozzánk.
10. *A tavaszi és az őszi vonulás nem egyforma ideig tart. Miért?*
- A. **A tavaszi vonulás gyorsabb, mint az őszi, mert a madarak sietnek vissza a költőterületükre, hogy fészkelésükhöz a legjobb területet foglalhassák el.**
 - B. Az őszi vonulás gyorsabb, mert ilyenkor az uralkodó szélirány segíti a madarakat a telelőhelyekre jutásban.
 - C. A tavaszi vonulás gyorsabb, mert ekkorra teljesen kimerülnek a táplálékforrások a telelőterületeken.